

Riktlinjer för att nå beslutade målsättningar i viltförvaltningen

Nuvarande viltförvaltningssystem hanterar i huvudsak älg. Dessa riktlinjer utgår därför främst från älgförvaltning, men samma principer bör om möjligt tillämpas i förvaltningen av övrigt klövvilt.

Riktlinjerna beskriver skogsbrukets gemensamma syn på hur operativ viltförvaltning bör bedrivas för att kunna nå samhällets och skogsbrukets målsättningar avseende viltbetesskador.

Som markägarerepresentant har du en viktig roll i viltförvaltningen. Du företräder alla markägare i det älgförvaltningsområde du är verksam och har därmed ett stort ansvar att förvalta. Riktlinjerna uttrycker en förväntan på ditt uppdrag och ska ses som ett stöd i ditt förhållningssätt.

Generella principer

- Avskjutningsmål som leder till att skadenivåer hamnar på acceptabla nivåer har högst prioritet.
  - Kvalitetsmål för viltstammarna ges prioritet först när balans med betestillgång är uppnådd.
- Äbinresultaten är de enskilt viktigaste faktaunderlagen i viltförvaltningen.
  - Det samlade betestrycket från allt klövvilt måste beaktas i alla sammanhang
  - Ökad satsning på tallföryngring är beroende av att vilttätheten först sänks för att lyckas.
- ÄFO-planen är styrande i älgförvaltningen.
  - ÄFG ska formulera mål för älgstammen och ta fram en avskjutningsplan. ÄFG har ingen uppgift att sätta mål för eller styra markägarnas brukande av skogen.
  - ÄSO-planen ska genom jaktlig samverkan bidra till uppfyllnad av ÄFO-planens mål.
  - Älgjaktsområden och jaktlag ska tillsammans uppnå ÄFOts avskjutningsmål.
  - ÄFO-planer och ÄSO-planer ska ses över varje år och vid behov revideras.
  - Om ÄFO-planen ändras ska även ÄSO-planer ändras, ställ krav.
- Markägarnas utslagsröst i ÄFG innebär ett större inflytande över viltförvaltningen, vilket var samhällets avsikt. Denna kan och ska användas då det är befogat.

Mål och styrning i operativ viltförvaltning

- **100% måluppfyllnad** i avskjutning ska alltid eftersträvas.
- **Mål kan ibland vara svåra att nå.** Då gäller det att **underlätta eller förändra jakten** och/eller den jaktliga samverkan, **lösningen är inte att sänka målet.**
- **Schabloner för vargens predation** används alltför generellt. I olika revir och mellan olika år kan alternativa bytesdjur påverka predationen på älg så att den är betydligt lägre än 120 älgar per år. Det är viktigt att verka för att antal uppskattade älgar som tas per vargrevir är rimligt.
- **Avskjutning av rådjur, kronhjort och dovhjort** måste vara hög i områden där de finns eftersom viltbetesskadorna är ett resultat av det samlade betestrycket.
- **Spillningsinventering** ger ett index som visar om älgstammen ökar eller minskar. Omräkning till antal älgar är dock för osäkert för att ensamt användas som ingångsvärde i Älgfrode.

Rekommenderad målsättning i avskjutningsplaner vid olika årsskada på tall (flerårsmedel enligt Äbin)		
	Årsskada tall är max 5%	Årsskada tall är mer än 5%
Antal vuxna	Balanseras mot trend i älgobs	Öka med 20% jämfört med föregående år tills målsättning i älgobs uppfylls
Tjurandel	Max 50%	Max 45%
Älgobs per mantimme	Bör indikera oförändrad nivå	Bör indikera årlig sänkning med minst 15%

Jaktens genomförande

Klövsvilt rör sig över stora arealer. Vilttillgång och var viltet uppehåller sig varierar under året och mellan år beroende på nederbörd, temperatur, torka, snöförhållanden, skogstillstånd, stormar osv. Variationen måste hanteras för att nå önskade mål, exempelvis via differentierade avskjutningsmål inom ÄFO och ÄSO och/eller avlysningsjakt.

ÄFG kan inte om besluta om dessa åtgärder men bör ha dem med i råd och vägledning till ÄSO.

Råd och vägledning som anges i älgförvaltningsplanen bör innehålla följande:

- ÄSO-planens avskjutningsmål får maximalt ha den könkvot och kalvandel som anges i ÄFO-planen. I ÄSO med hög predation kan dessa behöva vara lägre än i ÄFO-planen.
- Viltet måste skjutas där det finns. Det övergripande målet på ÄFO- och ÄSO-nivå är högre prioriterat än jämn fördelning mellan ÄSO och mellan jaktlag.
- Avlysningsjakt på kalv ska tillämpas och om möjligt redan från jaktstart.
- Avlysningsjakt på ko/kviga ska om möjligt tillämpas från jaktstart eller senast inom en månad därefter om skogsskadesituationen inom ÄFO visar mer än 5 % årsskada på tall.
- Beredskapsplan med åtgärder för att hantera eventuella vinterkoncentrationer av älg ska finnas
- I områden där betestryck och betesskador inte bara orsakas av älg, behöver avskjutning av rådjur, dovhjort och kronhjort ökas även om dessa arter ligger utanför älgförvaltningssystemet.

Förhållningssätt för jaktens genomförande i ÄSO och KSO		
Åtgärd	Förklaring	Detaljerad beskrivning
Differentierad avskjutning	Olika grundtilldelning till jaktlag.	<ul style="list-style-type: none"> • Övergripande mål på ÄFO och ÄSO-nivå är överordnat jämn fördelning. • Jaktlag med bedömd högre vilttäthet ska ha högre grundtilldelning. • Ta stöd i tidigare avskjutningshistorik, lokal kunskap och inventeringar.
Avlysningsjakt	Jakt på gemensam pott från visst datum.	<ul style="list-style-type: none"> • Så stor del av säsongen som möjligt bör omfattas av avlysningsjakt. • Ex: kalv eller hondjur från jaktstart, alla kategorier av älg eller kronhjort från annat datum.
Restriktioner	Endast avskjutningsmål enligt ÄSO-plan.	<ul style="list-style-type: none"> • Inga restriktioner utöver ÄSO-plan om årsskada är över 5 %. • Taggrestriktioner, kalvbegränsningar etc. ska undvikas.
Samverkan	Uppmuntra samverkan över gränser	<ul style="list-style-type: none"> • Gemensamhetsjakter avseende allt klövsvilt mellan angränsande jaktlag. • Möjlighet att fälla vilt på ståndsfall på annans mark.

Uppföljning

Genom att använda tydliga mätpunkter som följer processen kan man aktivt vidta åtgärder för att styra mot målen, även under pågående jaktsäsong.

Mätpunkterna i förvaltningen är förutbestämda och måltal som anpassats utifrån angivna målsättningar och förhållningssätt kan följas genom Jaktrapport.se.

Aktuella mätpunkter	Exempel på måltal
Måluppfyllnad, vuxna älgar	100%
Måluppfyllnad, alla älgar jämfört med föregående år	Mer än 10% högre
Planmål, andel tjur i avskjutning	Mindre/lika med 50%
Planmål, andel kalv i avskjutning	Mindre/lika med 40%
Älgobs, trend i obs/mantimme	Minskande
Älgobs, obs/mantimme jämfört med föregående år	Minst 10% lägre
ÄBIN, andel årsskador på tall	Mindre/lika med 5%
ÄBIN, andel oskadade tallar	Mer/lika med 85%